

УДК 657

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ АУДИТУ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

Сахно Л.А., к.е.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

м. Мелітополь, Україна

Summary. The problem aspects of methodological support of audit activity in Ukraine are analyzed, the latest changes and additions to the current legislation on auditing were analyzed, measures were taken for the regulation of the harmonization of the audit legislation with the norms of the International Standards on Auditing.

Keywords: audit, international standards of audit, financial reporting, statutory-legal support.

Постановка проблеми. Перехід України до ринкових відносин зумовив необхідність створення нових економічних інститутів, що регулюють взаємовідносини різних суб'єктів підприємницької діяльності.

В Україні, починаючи з 1993 року, проведена значна робота, спрямована на становлення інституту аудиторства. Так, Верховною Радою України прийнято Закон «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», Аудиторською палатою України (АПУ) введено Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (МСА).

Основні матеріали дослідження. АПУ за узгодженням з Міжнародною федерацією бухгалтерів здійснює переведення і видання українською мовою МСА. Згідно з Конституцією та Статутом Міжнародної федерації бухгалтерів МСА мають обов'язковий характер для повноправних членів цієї організації. Більш детально права та обов'язки членів МФБ викладені в Положенні відповідності вимогам, що висуваються до організацій-членів МФБ. Під стандартами аудиту розуміють основні принципи, яких слід дотримуватися під час аудиторських перевірок. Насамперед, аудиторські стандарти потрібні тому, що вони дають змогу підтримувати аудиторську діяльність на відповідному рівні, змушують аудитора постійно підвищувати свій науковий і професійний рівень. Крім того, стандарти регламентують порядок здійснення аудиту, чим допомагають самим аудиторам у виконанні їхніх обов'язків. Основними проблемами сучасного професійного аудиту є розробка та впровадження економічного механізму регулювання аудиту, що включає в себе великі штрафні санкції за неякісні аудиторські перевірки, страхування аудиторської відповідальності, розвиток цивілізованої конкуренції на ринку аудиторських послуг тощо [1, с. 225].

Аудиторська палата України затвердила для обов'язкового застосування під час виконання завдань з 1 липня 2018 року як національні стандарти аудиту Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2016–2017 років), перекладені на українську мову. Ці стандарти встановлюються Міжнародною федерацією

бухгалтерів (International Federation of Accountants (IFAC)) – глобальною організацією бухгалтерів, заснованою в 1977 році, до складу якої входять понад 175 членів із 130 країн та юрисдикцій [2, с.75].

В МСА-2016–2017 були переглянуті стандарти:

- МСА 250 «Розгляд законодавчих і нормативних актів під час аудиту фінансової звітності»;
- МСА 800 «Особливі положення – аудити фінансової звітності, складеної відповідно до концептуальних основ спеціального призначення»;
- МСА 805 «Особливі положення щодо аудитів окремих фінансових звітів та окремих елементів, рахунків або статей фінансового звіту»;
- МСА 810 «Завдання зі звітування щодо узагальненої фінансової звітності». На них аудиторам потрібно звернути особливу увагу [3].

Ці зміни є достатньо суттєвими, оскільки вимоги до написання аудиторського висновку не змінювались досить давно і зазнавали значної критики від багатьох зацікавлених осіб в зв'язку з його низькою інформативністю, складністю формулювань та недостатньою прозорістю розподілу відповідальності між керівництвом компанії та її аудиторами.

Також враховуючи зміни в сфері інформаційних технологій, Комітет з міжнародних стандартів аудиту та підтвердження достовірності інформації (IAASB) вирішив оновити стандарт оцінки ризиків в аудиті.

IAASB зазначає, що сьогодні аудитори отримують значну кількість інформації через посередництво ІТ-систем. Саме тому стало вкрай важливо розуміти ІТ-системи підприємств і усвідомити, як зберігається цілісність інформації, а також вплив інформаційних систем на внутрішні контролю.

Щоб оцінити ризики під час аудиту, IAASB пропонує аналізувати ІТ-додатки, ІТ-інфраструктуру та ІТ-процеси компанії, що перевіряється. Крім того, стандартами оцінки ризиків мають передбачатися аналіз інформаційного середовища та тих програмних продуктів, якими користується замовник у своїй діяльності, проте не має програмного коду до них.

IAASB, працюючи над удосконалення Міжнародних стандартів аудиту, пропонує запровадити особливі вимоги до аналізу інформаційної системи та компонентів зв'язку замовника, а також визначення елементів контролю, що стосуються аудиту.

Узагальнимо основні переваги прийняття оновлених МСА:

- Більша прозорість для всіх стейкхолдерів при формуванні думки стосовно фінансової звітності компаній, цінні папери яких допущені до організованих торгів на біржі. Для таких компаній висновок незалежного аудитора повинен включати додатковий розділ, який описує так звані ключові питання аудиту. Ключові питання аудиту (key audit matters) – питання, які, на професійне судження аудитора, були значущими під час аудиту фінансової звітності. В разі повідомлення в аудиторському висновку ключових питань аудиту, аудитор зазначає чому це питання вважалось одним із значущих для аудиту та як наслідок було визначене як одне з ключових питань аудиту, а також як це питання вирішувалося під час аудиту. Виходячи з міжнародного досвіду застосування оновлених стандартів, більшість таких клієнтів буде мати в аудиторському звіті від 2-х до 8-ми ключових питань.

- Більша прозорість розкриття випадків існування суттєвої невизначеності щодо здатності компанії продовжувати свою діяльність на безперервній основі.

- Більш помітне позиціонування думки аудитора стосовно фінансової звітності. Нові стандарти передбачають розміщення думки аудитора на самому початку висновку.

- Більш повна та зрозуміла для стейкхолдерів інформація, яка наводиться разом з фінансовою звітністю, але не становить її частину. Така інформація повинна бути підготовлена та надана аудиторю до випуску аудиторського висновку. Аудитор повинен прокоментувати у висновку відповідність такої інформації по відношенню до фінансової інформації, яка підлягала аудиту.

- Скорочення різниці в очікуваннях стейкхолдерів в ролі і відповідальності керівництва компанії і її аудиторів. Це досягається за допомогою більш розширеного опису відповідальності як керівництва компанії, так і аудиторів, безпосередньо в тексті аудиторського висновку.

Враховуючи вищезазначені переваги прийняття оновлених МСА, слід зазначити, що є й певні недоліки, а саме ряд положень базується на західній загальноприйнятій системі бухгалтерських принципів, які часто суперечать діючим вітчизняним принципам обліку. Отже, наявність в Україні численних проблем гармонізації аудиту лише підтверджує доцільність уніфікації МСА та їх гармонізації відповідно до умов та потреб кожної країни.

Пріоритетними напрямками розв'язання цієї проблеми мають бути:

- розробка науково-практичних коментарів щодо застосування норм МСА, тому що МСА відповідають на запитання «що робити?», але не зазначають «як це робити»;

- використання узагальненого практичного досвіду роботи міжнародних аудиторських фірм;

- розробка та контроль дотримання стандартів внутрішнього аудиту для підприємств України.

Список літератури.

1. Савченко С.Б., Дроздова А. Проблеми нормативно-законодавчого регулювання аудиту в Україні / Савченко С. Б., Дроздова А. В. //Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.- 2014.- №1(72).- с. 225 – 229.

2. Редько О. МСА у питаннях без відповідей, або труднощі перекладу:[стандартів аудиту] / О. Редько // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 12. – С. 44–49. 11. Петрик О.П. Законодавчо-нормативне регулювання аудиторської діяльності в Україні: реалії сьогодення // Бухгалтерський облік і аудит. –2009. – № 8–9. – С. 71–77.

3. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2016-2017 року. URL: <https://www.apu.net.ua/component/content/article/2-uncategorised/1151-miznarodni-standarti-kontrolyu-yakosti-2016-2017>